

Csak a lóvé?

Meccsről özönlött haza a nép. Özönlött? Fél óráig állt a busz, mire elindulhatott a keskeny utcában. A sok ember pedig ezerlábú szörnyetegként állt benne. Nincs az az ellenőr, aki végigtolakodhatott volna a sokaságon.

Aki fönt volt már, ott folytatta, ahol odalent abbahagyta. Ki sziporkázott, ki pedig búsulásnak adta a fejét. Egyikük azt magyarázta fönnyhangon, hadd hallja meg az egész busz, hogy a Népsportban biztosan benne lesz már az eredmény.

— Hogy lenne benne?
— Miért ne lenne? Van ez annyira fontos meccs. Még az Esti Hírlapban is benne lesz. Mire kiszállunk a buszból, már olvashatjuk is.

Előlről kiabálja hátra valaki:

— És ki teszi bele?
— Van arra ember bőven.
— Nézzén az órájára, jó ember! Délben már árulják Pesten az Estit.

— Tudom én is. Kihagyják neki a helyet, és a szegedi nyomdában belenyomják.

Akik mellett állnak, legyintenek. Ez se ért a nyomdához. Ki bontaná szét a kötegeket? Ki nyomná bele? Ki kötné össze megint? Ha egyáltalán belenyomhatna vidéki nyomda a fővárosi lapba.

— Miért ne nyomna? Megadjuk az árát!

Kicsivel arrébb más fontos dolgról beszél egy hasonlóan okos ember. Arról, hogy némely emberek zsebébe *gombnyomásra* csörög bele a lóvé. Tömött busznak a legjobb a hangvezetése, hirtelen csönd lesz tehát. Hallhatja mindenki, hogy ez meg ez fiókba csapta az *üzem-mérnöki diplomáját*, és elment maszeknak. Senki nem csodálkozott rajta, inkább tildogatták más példákkal. És az az *ügyvéd*, aki doktorságba ragadt diplomáját tette félre, és eluzvív étermet nyitott? Az se semmi ám!

Akinék esze van, ráhajt — mondogatták többen is. Nem a diploma számít, hanem a pénz. *Aki szeret dolgozni, az most nem veszhet el.* Dehogynem! Most veszik el igazán. Aprópénzért adja el magát. *És ha nem adná?* Ha feleannyi pénzért semmi okosat nem csinálna? Így is vakargatják annyian az alsó felületet, hogy el lehetne rekeszteni velük a Tiszát. Ők legalább dolgozni akarnak, és megélni belőle. *Aki irigyli*, cseréljen velük! Így forogtak a szavak.

Lehet, hogy meccs is volt, de a busz népe csak a pénzről beszélt. És hangosan, mintha most is a pályán lenne.

Kinyíltak a szelepek, már beszélni is szabad róla. Az a jó, hogy szabad, meg az is jó, hogy megkérésni is szabad.

Jó pár évvel ezelőtt hívtak valakit egy penzesebb állásba. Azt mondta, köszöni szépen, de marad. Nem, nem hülyült meg, csak összetévesztik valakivel. Azt hiszik, *annak az ágyába* fekszik mindig bele, aki többet ad? (Ma inkább kamiont mondana az ágy helyett, biztosan.) Akkor még szokás volt kiszámítani, mennyibe kerül nálunk egy diploma, most már nem szokás. Mindenki boldogulni akar, és a boldogulást csak a pénz hozhatja.

Formás hölgyek *butikosnak* mentek, azonnal, amikor lehetett, életerős férfiak a *zöldség árát* verték föl a toronyig, vagy útmenti csárdában *kergették* a szerencsét. Dolgoztak rogyásig, szükség is volt munkájukra, mert megkövesedett kereskedelmünkbe csak ők hozhattak változásokat. A benzinkutasok kezdhették a sort, de ahogy *kiesett a benzinjegy* a szájukból, hirtelen máshová mentek. Erősen hangsúlyozom, jó, hogy mentek, és mindig oda, ahol legnagyobb szükség volt rájuk (ahol legjobban lehetett keresni!), mert nemcsak kereskedelmi rendszerünk kövesedett meg, hanem munkarendszerünk is. Jöttek a mindenféle gémkák, és másfajta vállalkozások, leginkább azért, mert az a pénz, amit a gyárban tudtak fizetni, a mai családok eladósodott *törlesztései* mellett híg levesre se volt elég. Hajtjuk a mellékést, és teljesen mellékes, hol találjuk meg. Ha nem kell hozzá diploma, akkor tegyük be a sufniba!

Látszólag minden rendben van, látszólag ez az élet rendje. Azért látszólag csak, mert a gyerek se arra készül

már, hogy okos ember legyen belőle, inkább arra, hogy sikeres. A kettő, sajnos, megint nem jár együtt. És ha a gyerek tudja, mit vár tőle a pillanatnyi élet, véletlenül se választja a nehezebbet. A kislány elmegy ugyan az orvosi főlvételre, ha szülei úgy kívánják, de szívesebben lenne inkább lóápoló, mert most az a menő. Hogy nincsen hozzá elég lovunk? Azt ő nem tudhatja, mert az iskolában nem tanítják. A fiú, akinek pedig annyi esze volt, hogy egy egész osztályt eltáplálhatott volna, bambulásig nyomkodja a számítógép billentyűit, és kicsit se érdekli, mikor volt a karlócai béke. És az a lány, aki szülei álmában még tanárnőként vagy patikusként jelenik meg, elkezd árulni magát, fekvő helyzetben, ágyban vagy kamionban. A gyümölcsstermelő szövetkezet erősen rágódik rajta, hogy hamarosan megint *földosztásra* lesz szükség, mert nincsen, aki leszedje a termést. Pedig tíz évvel ezelőtt még kihuzigálta a maszek-fákat, hogy nagy táblát alakíthasson ki a helyükön. Pár éve Szücs László tanári bölcsességgel már megjósolta, hogy ez lesz, de fantasztá-nak mondták, és ime, már dörömböl az ajtón a kényszer? A szakszövetkezeti faluban azért aggódnak, nem lesz majd, aki hozzáértő emberként a kicsi parcellákat is meg tudja művelni, mert elmenni könnyű, de visszatérni lehetetlen. Ha okosodni ment volna el a gyerek, még meg lehetne érteni, de inkább a világ fifikáit akarja kitanulni.

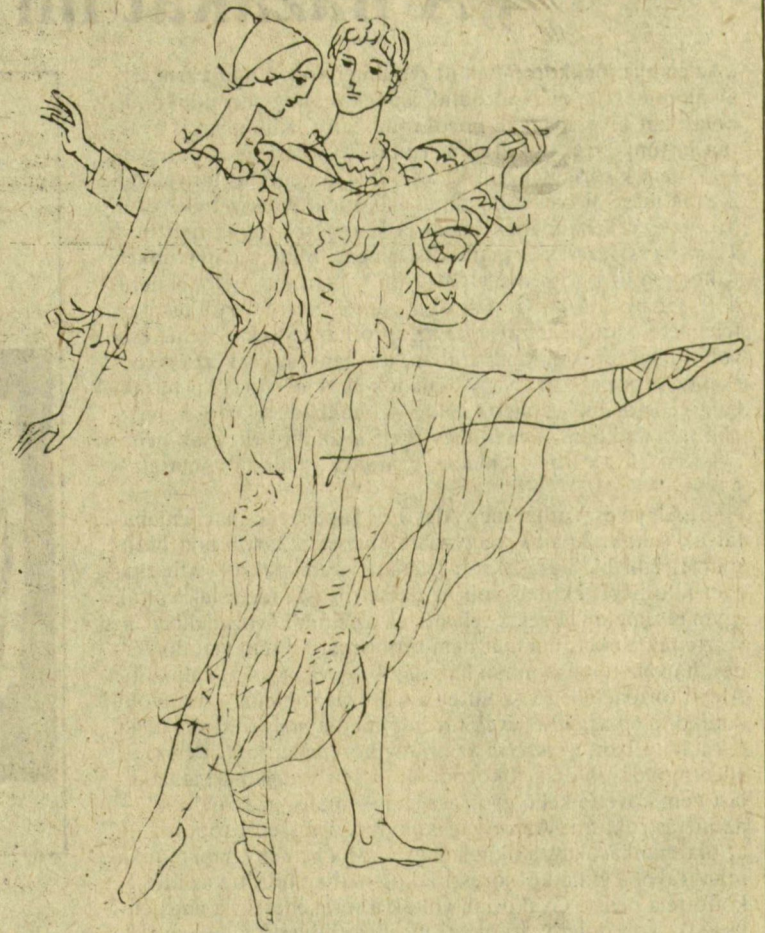
Jó, nagyon jó, hogy merjük emlegetni már a pénzt. Megfizetjük a pesti újságot, miért ne lenne benne a szegedi meccs is? Megfizetjük a kenyeret, miért ne lenne jó? De megfizetjük a cipőt is, ezer forint körül jár az ára, aminek pár évvel ezelőtt legföljebb kétszáz volt, mégis elmállik. Mire *föltöri a tyúkszemét*, már el is lehet dobni. Biztosan az a hiba, hogy az üzemmérnök sutba dobta a diplomáját, és máshol hajtja a pénzt. Hogy a mindig zsirosnak hitt ügyvédi pénzeknél is zsirosabb lehet az étterem. Nagyon jó, hogy a gémkák végre megtörték nagyüzemeink kökemény rendjét, hogy a kiskereskedők már-már a napi divatban is diktálhatnak, de rossz, nagyon rossz, hogy a gémká tapasztalata alig-alig tör be a *napi* termelésbe. Aki gémkában hajt, az rendes munkaidőben gyűjthet erőt hozzá, mert semmi kedve nincsen a töltek-emberek helyett is dolgozni. Rossz, nagyon rossz, hogy amíg a butikos vagy a magánkereskedő halálra nyüzsgli magát, addig az állami kereskedő napjában ezer-szer ismételteti, hogy nincsen. És holnap se lesz. Senki se tudja, mikor lesz. A *nincsen* viszont semmi hasznát nem hoz az állami kereskedelemnek, azon töri a fejét a magát többre tartó eladó is, hogy inkább beszéljék valamilyen butikoshoz. *Ha ott a pénz*, oda kell menni!

Úgy összekavarodott *értékrendünk*, ki se tudunk igazodni benne. Jó, persze, a hóbortok majd kiismernek, de nem biztos, hogy a mai hóbortos be tud állni holnap a normálisabb sorba. Jobban megtanultuk a régi világban, mennyire kifícamíthatja az embereket a pénz, úgy kellene szerveznünk életünket, hogy ficamok nélkül is meg lehessen keresni, amire nélkülözhetetlenül szükség van. Hogy *maffiákkal* egyenértékű szervezetek ki ne alakíthassanak — lásd Csilla szerencsétlen esetét! Anyja-apja rogyásig dolgozott, ő pedig szépségkirálynőként se bírta tovább a mások pénze szorítását.

Lemondtunk már róla, hogy belátható közelségbe álmadjuk a pénz nélkül is boldogító társadalmat, de a bárhol, bármilyen módon összekapart forintok uralmát egyáltalán nem álmadtuk meg. Emberi tisztességről beszélünk mindig, és titokban még most is hiszünk benne. Kell a pénz, hogyne kellene, de a becsület árán nem!

Ásatag elmélet ez? Van annyi tartalékunk *munkahelyek szervezésében, kereskedelmi változtatásokban*, hogy azonnal módosítsunk, ha észrevesszük, leköröznek bennünket. Netán az is megeshetne, hogy a nagyüzem vagy az állami kereskedelem lenne a kezdeményező. Állandóan *friss fejek* kellene hozzá, azokkal pedig még mindig jól el vagyunk látva. Csak észre kellene vennünk őket. Finom érzéssel, villámgyorsan, ahogy a tizenegyest rúgják. De nem biztos, hogy *nekünk* kell berúgnunk. Hátha van jobb is.

HORVÁTH DEZSÓ

REICH KÁROLY RAJZA

DUSA LAJOS

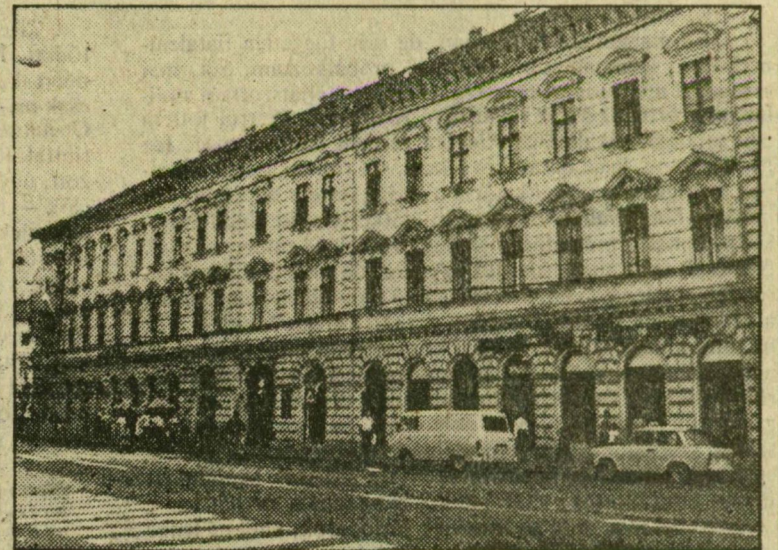
Parázzson járatsz

*Bentről megvadt gyávaságom,
kintről emlőd böki szemem,
s győzzek, vagy ne győzzek a vágyon —
már mindenképpen vétkezem.
Parázzson járatsz, friss parázzson,
s a kínban sosem vagy velem!
Te még mindig csak számárháton
járatsz? Te ostoba szerelem!*

*Ó, hogy gyűlölöm lassúságod,
míg melled alatt összezáród
karod, s ringatod nélkülüm
nagy, falánk kölyköd — árvaságom...
S nézd: párazsunk ring minden ágon,
mint összevissza szélüttem.*

Szeged műemlékei

39. A JERNEY-HÁZ

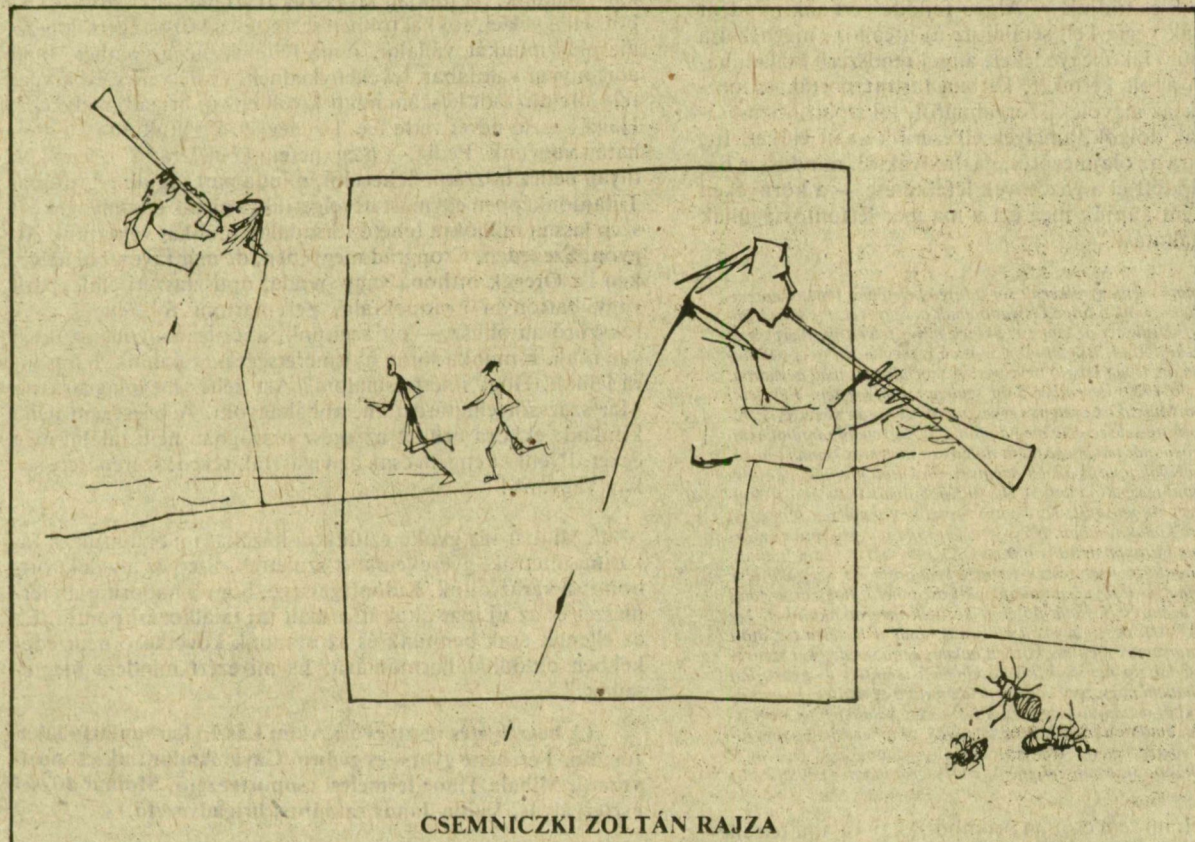

A Széchenyi tér 8. számú épület a „Városképi jelentőségű „Jerney-ház” eklektikus stílusú, 1882-ben épült, Bachó Viktor tervei szerint.”

A kétemeletes, sarokház földszintjén ives záródású üzletsor. Első emeletén timpanonos, a másodikon ives párkányú ablakok. Homlokzatait sűrű konzolos párkány zárja le. Földszintje erősen kvaderezett. Fő- és oldalbejáratának ives kapualjából nyílnak lépcsőházai, színes festésű menyezettel. A főlépcsőház öntöttvas korlátja rozettás, a sarki kerek lépcsőház vonalát követő csigás díszű. Egyemeletes udvari szárnyai nyújtott téglalap

alakú udvart fognak közre, melynek konzolain újabb függőfolyosó fut körül. Platánfái talán most lehetnek százévesek.

A hatalmas bérház építésére Jerney Mihály dorozsmai lakos — az akkor Budapesti sugárút 88. számú telkére — 1883. július 15-én kért építési engedélyt. A mellékelt tervet „Bachó Viktor műépítész” és „Erdélyi M.” kivitellező írta alá. Az ekkortájt készült Letzter és Társa fényképsorozatban kerítéssel körülvárt építési terület látható. Az épületre 1884. szeptember 5-én adták ki a lakhatási engedélyt. Helyén az árvizkor a földszintes „Élészázi épületek” egy része állott.

CSEMNICZKI ZOLTÁN RAJZA